

Forfatter: Heiberg, Johan Ludvig

Titel: Udrag fra Nye digte - 1841

Citation: Heiberg, Johan Ludvig: "Nye digte - 1841", i Heiberg, Johan Ludvig: *Nye digte - 1841*, udg. af Klaus P. Mortensen, Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, cop. 1990, s. 141. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-heibergjl05val-shoot-idm140194650176640/facsimile.pdf> (tilgået 28. april 2024)

Anvendt udgave: Nye digte - 1841

Taktikeren

Da Heiberg i sommeren 1825 tilbragte ferien i København, var han fast besluttet på ikke at vende tilbage til åndsfortærelsen i Kiel, selv om han derved sveg alle sine embedsforpligtelser og risikerede at falde i unåde. I stedet satte han sig til at skrive en vaudeville til Det kongelige Theater.

Det kunne ligne den rene virkelighedsflugt. Men skriveriet var faktisk udtryk for en velovervejede satsning i en uholdbar og presset situation. Heiberg gik ud fra den ubestridelige kendsgerning, at Det kongelige Theater var tidens største og mest magtfulde kulturinstitution. Kunne man gøre sig gældende her, var man godt hjulpen. Heiberg havde da også allerede før Paris-opholdet forsøgt sig som dramatiker uden det store held, sidst med *Julespøg* og *Nytaarsløjer* i 1817. Men da han i maj 1825 erfarede, hvor stor lykke den tyske sangerinde Emilie Pohlmann gjorde hos københavnerne med syngespillet *Die Wiener in Berlin*, besluttede han sig til at udnytte sit intime kendskab til det lette parisiske syngespil og skabe et dansk modstykke, tilpasset det hjemlige publikums smag.

Heibergs satsning lykkedes over al forventning. Da vaudevillen *Kong Salomon og Jørgen Hattemager* i 1825 gik over scenen, blev det en overvældende publikumssucces, som Heiberg skyndsomst fulgte op med *Den 28. Januar*, *Aprilsnarrene* og *Recensenten og Dyret* i henholdsvis februar, april og oktober 1826. Men så havde han tilsyneladende også tømt åren for guld. Fra første færd havde der rejst sig kritiske røster mod det nye heibergske lystspil – den gamle digter og kritiker, professor Rahbek, havde ligefrem kaldt det »Fjællebodsløjer« – og nu faldt også publikum fra. Imidlertid viste Heiberg sig endnu en gang som en formidabel taktiker. Omgående trak han sine vaudeviller tilbage fra scenen og satte sig til at udarbejde et forsvarsskrift: *Om Vaudevillen som dramatisk Kunst, og om dens Betydning paa den danske Skueplads*, der blev udsendt i december samme år.

Dette dygtige defensorat er bygget op omkring den påstand, at der ikke findes nogen genre, der i sig selv er smagsfordærvende, umoralsk, plat, som nogle af anklagerne mod vaudevillen lød. »Ethvert Arbejde, som svarer til Fordringerne af den Digtart, hvorunder det henhører, er godt« (VI s. 58). Et givet kunstværks kvalitet kan alene bestemmes ud fra dets overensstemmelse med genrens krav. I disse